

ה ק ד מ ה

„מורא רבך“ אינו נמנה בין מצוות עשה שהזמן גרמא. לפיכך אין צורך למצוא עילה או ליצור אמתלא כדי לחלוק כבוד לאחד מגדולי הדורות. ה„יובל“ שב„ספר היובל לכבוד מרן הגרי“ד הלוי סולובייציק“ שליט”א הוא לאו דוקא, וכבר נאמר „את מטה לוי לא תפקד ואת ראשם לא תשא“. ה„כבוד“ שבשם הספר הוא העיקר והיסוד שהמריץ את היוזמים ושמונים המשתתפים במפעל זה להקדיש כשרונותיהם ועתותיהם להוצאת כרכים אלה לאור.

בלשונה של „דרך בריסק“, מצויים שני „קיומים“ בעבודתנו זאת: קיום מצות כבוד חכמים — הערצתנו והוקרתנו את אחד מענקי התקופה הזאת, וקיום הכרת הטוב שכולנו רוחשים כלפי אישיות עילאית זאת.

מרן הרה"ג רבי יוסף דוב הלוי סולובייציק שליט”א מכונה בפי אלפים ורבבות „הרב“, בלי שום תוארים נוספים, בחינת גדול מרבן שמו. הרב גידל וטיפח והסמיק אלפי רבנים ותלמידי חכמים. על-ידי התלמידים שהעמיד חל שינוי מהותי בטיבה של הקהילה האורתודוקסית בארה”ב. הוא עיצב את דמותם של שנים שלשה דורות של לומדי תורה ושוחרי תורה ביבשת אמריקה, ומצודתו פרושה גם על שאר מדינות הגולה. תורתו נתפשטה גם במדינת ישראל הודות לתלמידיו שעלו ארצה במאותיהם וכתביו שראו אור הדפוס.

אישיותו כוללת לא רק גדלות וסמכות בלתי-מעורערת בכל מקצועות התורה — כיורשה המוכר של שיטת סבו הדגול הגאון רבי חיים זצ”ל איש בריסק, אותה פיתח והרחיב ולה הוסיף ממדים חדשים כפי כשרונותיו. הסגוליים — אלא גם השכלה כללית גבוהה אותה רכש באוניברסיטת ברלין ובה הוא שולט כאדם העושה בתוך שלו. משך כל כהונתו כראש ישיבה בשיבת רבנו יצחק אלחנן שע”י ישיבה אוניברסיטה — — ויאריך ה’ ימיו על ממלכתו עד מוע”ש — — שימש דוגמא חיה ל„תורה ומדע“, סיסמת המוסד הזה. ויותר שהיה הרב גאון ובעל השכלה מחונן בכח יצירה נפלא, עוד לימד דעת את העם, איזן חיקר | תיקן שיטת ארץ ישראל עפ”י תורת ישראל של תנועת המזרחי אשר ראתה בו את אחד מראשי מנהיגיה הרוחניים.

ספר זה שאנו מגישים לכבוד מורנו הרב שליט”א עשוי שלשה מדורים (מלבד הדברים על אישיותו ומשנתו) ומקביל לברכה המשולשת של עבודתו האינטלקטואלית: הלכה, מחקר, ומדור מיוחד מוקדש להרמב”ם. מדור

אחרון זה הוא הודות לקרבת נפשו של הרב לדמותו של הרמב"ם, הן בעומק ניתוחו הן ברחבותו השכלית, ולעובדה שהרב בשעוריו ודרשותיו עוסק כמעט תמיד בספרי „הנשר הגדול“, כולל מורה הנבוכים. הרמב"ם קובע, איפא, ברכה לעצמו בספר זה לכבוד הרב.

תיתי ליה לד"ר יצחק רפאל, שהיה הראשון להעלות רעיון זה של ספר־היובל לכבוד הרב שליט"א ושביזמתו נוצרה השותפות בין מוסד הרב קוק וישיבה אוניברסיטה, ולהרה"ג ר' שאול ישראלי שתרגם תרומתו כחבר המערכת להוציא ספר מתוקן כיאות לת"ח שיצאו לו מוניטין בעולם התורה.

זה קרוב לארבעים שנה שזכיתי לצקת מים על יד מו"ר הרב שליט"א. זכורני כד הוינא טליא והורשיתי לראשונה לשמוע שעוריו בישיבת רי"א שלמדנו מס' מועד קטן. נעץ בי עיניו ורעדה אחזתני כששאלני לבאר קושית תוס'. גמגמתי מפני מורא רבי ועניתי מה שעניתי. יודע אני בלי ספק שאמרתי אז מה שהוא השמיע באזנינו בשעור שלפני זה, מלה במלה. אבל הרב, כראש ישיבה המוכשר ביותר בדורנו, לא נחה דעתו מסתם רכישת חידושו וחזרה על ה„תורה“ שאמר, כעין „תורת אנשים מלומדה“. רצה דוקא שהתלמיד יקנה „דרך“ למען יוכל להיות עצמאי בדעותיו ובקורתיו בהלך מחשבתו בהלכה. ובכן, רגז עלי, גער בי ואמר: „צרתך היא שהנך נכנס לתוך החדר שלי עם יצר הטוב שלך, ואילו את יצר הרע שלך אתה מניח על יד הדלת חוצה“... דברי תוכחתו של מו"ר עשו עלי רושם אדיר, וגערת חכם זאת הפכה לנכס יקר בשבילי כל ימי חיי.

יחד עם עמיתי במערכת ספר יובל זה, הנני מגיש לו תשורה זו בחינת תודה ספרותית על תורתו, חינוכו, והדרכתו — — ובתקוה שבעבודה זו יראה לא רק את הרצון הטוב והחיובי של יצר הטוב, אלא גם את כח היצירה של יצר הרע, בחינת „משכהו לבית המדרש“.

ראש חודש ניסן, תשמ"ד

נחום לאם